

Sygn. akt III U 204/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st.sekr.sąd. Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 listopada 2020r. w Suwałkach

sprawy **A. J.**

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

w związku z odwołaniem A. J.

od dwóch decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 30 grudnia 2019 r. znak (...)

1. oddala odwołania od obu decyzji;

2. zasądza od A. J. na rzecz Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 204/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 30.12.2019 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 299 ze zm.) i ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.) uchylił decyzje z dnia 18.10.2016 r. znak (...) oraz z dnia 3.10.2019 r. znak: (...), przyznające A. J. świadczenie emerytalne.

Następnie decyzją z 30 grudnia 2019 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił nadpłatę emerytury za okres 1.10.2016 r. do 30.11.2019 r. z powodu niewykazania we wniosku o emeryturę pracy poza gospodarstwem rolnym. W okresie tym zostały wypłacone świadczenia w kwocie (...)zł (emerytura) oraz jednorazowe świadczenie pieniężne - (...)zł. A. J. został zobowiązany do zwrotu wskazanych należności.

Odwołania od tych decyzji złożył A. J., nie zgadzając się z tym, że pobrał emeryturę nienależnie, gdyż przyznana została na mocy prawomocnych decyzji. Ponadto podniósł, że w sprawie nie zaszły żadne nowe okoliczności, gdyż informował organ rentowy o podleganiu ubezpieczeniu poza rolnictwem.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonych decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

A. J. (ur. (...)) w dniu 7.11.2014 r. złożył wniosek o emeryturę z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym jako właściciel. We wniosku wykazał także okresy zatrudnienia poza rolnictwem od 1.01.1988 r. do 30.11.2000 r. (dołączył świadectwo pracy potwierdzające zatrudnienie w (...) Spółdzielni (...) w O. obejmujące okres od 1.08.1988 r. do 30.11.2000 r.) oraz okres służby wojskowej od 25.04.1974 r. do 14.04.1976 r. (k. 2, 3 i 9-11 akt rentowych). Ponadto wskazał, że w okresie od 2.10.1970 r. do 31.12.1987 r. (z wyłączeniem służby wojskowej) pracował w gospodarstwie rolnym rodziców we wsi N. i B.. Natomiast od 1.12.2000 r. i nadal pracuje we własnym gospodarstwie rolnym we wsi N. i B..

Organ rentowy przy ustalaniu prawa do emerytury wykluczył okres zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w O. od 1.08.1988 r. do 30.11.2000 r. z prawa do świadczenia, o fakcie tym informując świadczeniobiorcę pismem z 20.11.2014 r. (k.30 akt rentowych). Decyzją z 19.11.2014 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił A. J. prawa do emerytury rolniczej, gdyż nie spełniał warunków do jej przyznania: nie podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat (28 lat 4 miesiące i 17 dni) oraz nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej (decyzja k. 29 akt rentowych).

Kolejny wniosek o emeryturę A. J. złożył 12.10.2016 r. Wcześniej uzupełnił dokumenty wskazujące na zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej, spełnił też warunki stażowe. Decyzją z 18.10.2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał A. J. prawo do emerytury rolniczej od 1.10.2016 r. Kolejnymi decyzjami ponownie ustalano wysokość emerytury rolniczej. Następnie decyzją z dnia 3.10.2019 r. Prezes Kasy ponownie ustalił wysokość emerytury rolniczej w związku z osiągnięciem przez świadczeniobiorcę pełnego wieku emerytalnego.

Pismem z 11.10.2019 r. (k.101 akt rentowych) Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował KRUS (w odpowiedzi na wniosek o udostępnienie danych osobowych) o innym okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu w ZUS, poza wskazanym we wniosku o emeryturę rolniczą tj. od 1.06.1981 r. do 31.07.1988 r. W związku z tym organ rentowy dokonał weryfikacji okresów pracy w gospodarstwie rolnym i uznał okres pracy w gospodarstwie rolnym/podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników w wymiarze 23 lata 6 miesięcy i 16 dni. W związku z tym, decyzją z 30.12.2019 r. uchylił decyzję przyznającą A. J. świadczenie emerytalne. Kolejną decyzją z 30 grudnia 2019 r. ustalił nadpłatę emerytury od 1.10.2016 r. do 30.11.2019 r. z powodu niewykazania we wniosku o emeryturę pracy poza gospodarstwem rolnym. W okresie tym zostały wypłacone świadczenia w kwocie (...)zł (emerytura) oraz jednorazowe świadczenie pieniężne w kwocie (...) zł.

Z akt rentowych ZUS wynika, że A. J., składając po raz pierwszy wniosek o emeryturę rolniczą, dysponował zaświadczeniem wystawionym 19.09.2014 r. przez (...) Spółdzielnię (...) w O.. W zaświadczeniu tym wykazano zatrudnienie w okresie 1.06.1981 r. – 31.07.1988 r., jako zlewniarz w punkcie skupu mleka N. na podstawie umowy zlecenia w wymiarze około 4 godzin dziennie, wskazano też na opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne w ZUS (akta KPU k.7). Zbieżność daty wydania tego zaświadczenia z wnioskiem o emeryturę rolniczą (jesień 2014 r.), pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca świadomie nie złożył tego dokumentu do rolniczego organu rentowego.

Sąd zważył, co następuje:

Podstawą wydania zaskarżonych decyzji jest art. 44. ust. 2 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. j. Dz.U. z 2019 r., poz. 299 ze zm.) zgodnie z którym prawo do świadczeń z ubezpieczenia lub ich wysokość ustala się ponownie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu na zasadach określonych w przepisach emerytalnych, w związku z art. 114 ust. 1 pkt 1 i ust. 1 e pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.). W sprawie zakończonej prawomocną

decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyła lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli: po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość (art. 114 ust. 1 pkt 1).

Mechanizm przewidziany w cytowanym art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej ma doprowadzić do zgodności z prawem wysokości renty lub emerytury, gdy błąd popełni organ rentowy, błąd popełni ubezpieczony, a nawet gdy nie popełniono błędu, a ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Ustalenie na podstawie informacji ZUS, że wydanie decyzji określającej sposób wyliczenia emerytury było nieprawidłowe, jest nową okolicznością. Ten nieprawidłowy sposób istniał już w chwili wydawania uchylonej decyzji, gdyż wnioskodawca nie spełniał warunku stażowego przyznania emerytury od początku, a jedynie ujawnienie tej okoliczności nastąpiło dopiero na skutek uzyskanej informacji. Wzruszalność decyzji rentowych polega przede wszystkim na niwelowaniu tzw. wad materialnoprawnych, czyli uchybień organu rentowego w zakresie rozstrzygania o faktach warunkujących nabycie prawa do emerytur i rent albo zaniedbań samych ubezpieczonych wywołanych nieporadnością w dokumentowaniu prawa do świadczeń lub niedostateczną znajomością warunków, od spełnienia których zależy przyznanie uprawnień ubezpieczeniowych. Wskazana powyżej specyfika tej instytucji - a także wzgląd na socjalne przeznaczenie emerytur/rent i gospodarowanie środkami publicznymi - uzasadnia przyznanie stronom stosunkowo szerokich uprawnień zarówno w celu kwestionowania błędnie ukształtowanego prawa do świadczenia, jak i ponownego ubiegania się o poprzednio nieprzyznane prawo.

W ocenie Sądu, nową okolicznością dającą podstawę do uchylenia decyzji o przyznaniu A. J. emerytury, była informacja zawarta w piśmie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 11.10.2019 r. (k.101 akt rentowych), w odpowiedzi na wniosek o udostępnienie danych osobowych, o innym okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu w ZUS, poza wskazanym we wniosku o emeryturę rolniczą tj. od 1.06.1981 r. do 31.07.1988 r.

Stosownie do treści art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), który stosuje się na podstawie art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W myśl ust. 2 tego przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1. świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub przez osobę pobierającą świadczenia w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania,
2. świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd.

Na gruncie ustalonego w sprawie stanu faktycznego niewątpliwie zastosowanie ma art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, według którego za nienależnie pobrane świadczenie uważa się świadczenie przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenie. Ubezpieczonemu zostało bowiem przyznane świadczenie emerytalne w wyniku świadomego wprowadzenia organu rentowego w błąd poprzez zaniechanie złożenia zaświadczenia wydanego przez (...) Spółdzielnię (...) w O. o podleganiu ubezpieczeniom społecznym w ZUS od 1.06.1981 r. do 31.07.1988 r. Należy zwrócić uwagę, że do podania prawdziwych i kompletnych danych we wniosku o emeryturę nie jest potrzebne żadne pouczenie. Mało tego, ubezpieczony składając wniosek o emeryturę oświadczył, iż jest świadomy odpowiedzialności karnej jaka grozi za składanie fałszywych zeznań oraz, że dane podane przez niego we wniosku są zgodne z prawdą, co potwierdził własnoręcznym podpisem. Nie sposób zatem mieć jakichkolwiek wątpliwości, że ubezpieczony świadomie wprowadził organ rentowy w błąd, co do okoliczności mającej wpływ na przyznanie mu świadczenia emerytalnego. Zwłaszcza, że przedłożył świadectwo pracy dokumentujące zatrudnienie poza rolnictwem w późniejszym okresie.

Resumując, w ocenie Sądu, wypełnienie dyspozycji art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej nie jest w żaden sposób uzależnione od jakiegokolwiek pouczenia ubezpieczonego, lecz jedynie od świadomego wprowadzenia przez

ubezpieczonego organu rentowego w błąd, co do okoliczności mających znaczenie dla przyznania owego świadczenia. Z takim działaniem ubezpieczonego mieliśmy właśnie do czynienia w niniejszej sprawie. Dlatego należy uznać, że w niniejszej sprawie została wypełniona dyspozycja art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, a co za tym idzie świadczenie emerytalne pobrane przez ubezpieczonego w okresie od 1.10.2016 r. do 30.11.2019 r. było świadczeniem nienależnym i podlegało zwrotowi. Nie ma znaczenia przy tym okoliczność, że świadczenie emerytalne było wypłacane na podstawie prawomocnych decyzji organu rentowego.

Z tych względów należało uznać, iż zaskarżone decyzje były prawidłowe i dlatego Sąd orzekł w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego (pkt 2 sentencji wyroku) orzeczono w myśl art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).